

Din hørsel – vår sak

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

The Norwegian Association of the Hard of Hearing

Brynsveien 13
Pb 6652 Etterstad
0609 Oslo

Telefon: 22 63 99 00
Telefaks: 22 63 99 01
Tekst-tlf.: 22 63 99 12

E-post: hlf@hlf.no
Org. nr.: 970 205 195
Bankgiro: 8397 05 08816

1

Kommunal- og regionaldepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

KOMM OG REG. DEP
02 DES 2005
05/2258-91
BB451-0
Oslo, 30. november 2005 / GATT

Høring: NOU 2005:12 mer effektiv bygningslovgivning II – høringsuttalelse fra Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) er en interesseorganisasjon for landets hørselshemmede. Forbundet har nær 43.000 medlemmer og vokser hurtig. Det er over 200 fylkes- og lokallag over hele landet og i alle fylker.

I Norge er det ca. 600.000 med hørselsplager som har behov for universell tilrettelegging. Deriblant er det ca. 200.000 høreapparatbrukere med behov for særskilt tilrettelegging med hørselsteknisk utstyr.

Våre medlemmer har som felles problem at de har større eller mindre vansker med muntlig kommunikasjon. Det innebærer bl.a. ofte sosial isolasjon, tap av arbeid og generelt vansker med å fungere i samfunnet. Tilgjengelighet for hørselshemmede er derfor en høyt prioritert oppgave på alle plan i HLF.

Et hovedproblem i vårt arbeid med tilgjengelighet har hittil vært et mangelfullt lovverk. HLF vil derfor sterkt støtte forslaget til revisjon av Plan- og bygningsloven. Men vi har enkelte merknader og innvendinger mot deler av forslaget og ber om at disse blir vurdert.

Oppbyggingen av lov og regelverk

HLF er enig i oppbyggingen av ny Plan- og bygningslov (PBL) med fastlegging av normer m.v. i selve loven og fastlegging av detaljene i forskrift. Dette kan gi en mer fleksibelt lovverk som bl.a. tar hensyn til den tekniske utviklingen på forskjellige områder. Men det stiller stor krav til detaljering og hyppige endringer i regelverket etter behov.

Drøfting av begrep og deres funksjon i forslaget

HLF slutter seg til bruken og definisjonen av begrepene **funksjonshemmede, tilgjengelighet, universell utforming og brukbarhet.**

Etter HLFs erfaringer, blir kravene i PBL om tilgjengelighet ikke etterfulgt i mange kommuner. Vi ser derfor forslaget om lovfesting av universell utforming som helt sentralt for at både bygningsbransjen og kommunene skal etterleve bestemmelsene om tilgjengelighet for alle. HLF støtter derfor lovfesting av prinsippet om universell utforming fullt ut. Dette er et meget viktig og godt grunnlag for det videre arbeid på området.

Saksbehandlingsregler

Utvalget peker på behovet for egne saksbehandlerregler for funksjonshemmedes medvirkning. HLF vil her særlig peke på behovet for saksbehandlingsregler for å ivareta følgende:

- Medvirkning fra funksjonshemmede for å sikre prioritering av hensynet til tilgjengelighet for alle.
Medvirkning i plan- og byggesaksbehandlingen er nødvendig for at funksjonshemmedes interesser skal prioriteres og deres brukerkunnskaper bringes inn.
- Hvem som skal medvirke
Det må slås fast hvem som skal representere funksjonshemmede i prosessen. I litt større kommuner er det kanskje 10-20 forskjellige organisasjoner for funksjonshemmede.
Det må her pekes på at kommunale råd for funksjonshemmede eller liknende fra neste valgperiode er obligatorisk for kommunene. Vi finner det derfor naturlig at rådene blir funksjonshemmedes representanter i den kommunale saksbehandlingen. Imidlertid er det en realitet at de viktigste grupper funksjonshemmede når det gjelder tilgjengelighet; bevegelseshemmede, synshemmede, hørselshemmede og miljøhemmede, ofte ikke er representert i rådene. En forutsetning for forsvarlig behandling, er derfor at funksjonshemmedes organisasjoner, uansett representasjon, får anledning til å gi uttalelse i aktuelle saker. På dette området bør kommunene ikke stilles fritt til å velge selv.
- Hvor skal medvirkning skje
Medvirkning bør kunne skje i alle fora hvor saken behandles utenom kommunestyret. Representant for funksjonshemmede må ha krav på alt materiale samt møte- og forslagsrett.
- Tidlig medvirkning
Det må defineres i regelverket hva det innebærer at funksjonshemmedes organisasjoner eller råd skal inkluderes tidlig i planleggingsfasen. Med de tidsfrister som innføres er dette særlig viktig for at funksjonshemmedes representanter skal få rimelig tid til sin drøfting. Her bør det settes en fast frist på for eksempel 1 uke etter at saken er tatt opp i eller kommet inn til kommunen. Vi er enige i at funksjonshemmedes representant også må ha rett til å delta i forhåndskonferanser.

Vi vil her for øvrig vise til vedlagte eksempel på slike saksbehandlerregler som er i bruk i Brønnøy kommune og som både kommune og funksjonshemmede mener fungerer godt. Regelverket er utarbeidet i forbindelse med prosjektet Framsyntkommunen i regi av Nordland fylkeskommune og Miljøverndepartementet.

Materielle bestemmelser

Det er i forslaget en selvfølge at bestemmelsene skal brukes på nye bygg og anlegg og på hovedombygginger. Utvalget foretar en drøfting av om det også skal gjelde ved mindre ombygginger, men kommer her til at et slikt krav ikke bør stilles. HLF er uenig i dette.

HLF vil påpeke at en tiltakshaver kan dele opp en hovedombygging eller rehabilitering i flere trinn og dermed i praksis unngå lovens krav siden hvert trinn faller inn under nåværende lovs paragraf 87 nr. 2 b-e. HLF mener at det også ved mindre endringer etter punktene b-e, må

stilles krav om en samlet tilgjengelighetsplan for vedkommende anlegg. Angjeldende ombygging kan dermed når det gjelder tilgjengelighet tilpasses evt. ombygginger i andre deler av anlegget. Det vil da ikke oppstå ekstra kostnader med tilrettelegging av tilgjengelighet i bygget som helhet.

Vi vil også peke på at Syseutvalget i NOU 2005:8 foreslår tidsfrister både for nye og eksisterende bygg og anlegg rettet mot allmennhetens tilgjengelige for alle. En tilgjengelighetsplan vil derfor være til hjelp for byggherren uansett i det fremtidige arbeid med å gjøre bygg og anlegg universelt tilgjengelig. Dersom det er åpenbart at det aldri vil komme på tale med videre utvikling av anlegget for eksempel av vernehensyn, kan det gis dispensasjon for slik plan.

Brukbarhetskravet foreslås knyttet til bygningens formål og funksjon. HLF stiller seg tvilende til dette siden det er vanlig med bruksendringer i løpet av et anleggs levetid. Hvis forslaget vedtas, må det ved bruksendringer stilles samme strenge krav til tilgjengelighet som ved nybygg.

Saksbehandling for dispensasjonssaker

Syseutvalget foreslår i sin innstilling at det opprettes en Likestillings- og diskrimineringsnemnd som bl.a. skal behandle klager på dispensasjonssaker ang. tilgjengelighet. Bygningslovutvalget går imot dette forslaget bl.a. på grunnlag av at det er sjelden at domstolene kjenner klageavgjørelser ugyldige.

Bygningslovutvalget slår imidlertid innledningsvis fast at nåværende bygningslov ikke fungerer godt når det gjelder tilrettelegging for funksjonshemmede. Av de aktuelle svakheter er bl.a. at medvirkningen fra funksjonshemmede er mangelfullt tilrettelagt i kommunene slik at det i praksis er ingen som ivaretar rollen som part i saker om tilgjengelighet. Det er derfor sjelden at fylkesmennene mottar klager når det gjelder tilgjengelighet. I enkelte fylker har det knapt forekommet slike klager. Siden det knapt finnes klagesaker, er dette også årsaken til at domstolene i liten grad har behandlet, og dermed kjent slike avgjørelser utgyldige.

HLF er selv i ferd med å bygge opp kompetanse i tilgjengelighet i sine fylkes- og lokallag. Selv om dette vil ta tid, forutsetter vi at klage på saker om tilgjengelighet vil bli mer hyppig når den reviderte PBL trår i kraft og funksjonshemmede kommer mer aktivt inn i plan- og bygningsprosessene i kommunene.

Kunnskapene om tilgjengelighet for funksjonshemmede er også meget svak i alle deler av forvaltningen. Selv ikke engang de nåværende svake bestemmelser i Teknisk forskrift følges opp i kommunene. Vi har også grunn til å anta at heller ikke kompetansen hos fylkesmennene og i departementet ikke er spesielt god, bl.a. siden de har få saker på området.

Vi mener derfor det er behov for en instans med spesiell kompetanse på tilgjengelighet som behandler klager på dispensasjonssaker. HLF vil tilrå at Likestillings- og diskrimineringsnemnda behandler slike klager.

Teknisk forskrift

Vi er enige i at kravene til brukbarhet fastsettes i forskrift. Slik forskrift bør fortrinnsvis ikke fastlegge bestemte tekniske løsninger, men heller stille krav til brukbarhet. HLF gjør likevel oppmerksom på at dette i enkelte tilfeller kan være vanskelig når det gjelder særskilte tekniske innretninger for hørselshemmede.

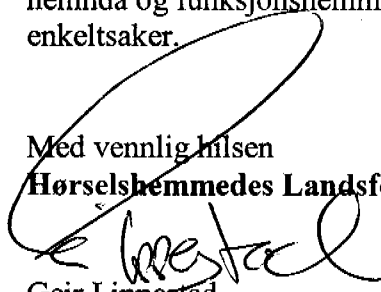
HLF viser til at det i eksisterende regelverk bare er en bestemmelse i teknisk forskrift som gjelder for hørselshemmede, §10-42 Teleslynge. Her forutsettes det teleslynge i publikumsbygg der kommunikasjon forgår ved hjelp av høyttalersystem. Teknisk forskrifts bestemmelser om tilgjengelighet for hørselshemmede må utvides betraktelig dersom hensynet til hørselshemmede skal ivaretas i byggesaksbehandlingen. Som aktuell universell utforming kan vi nevne skriftlig eller annen visuell informasjon presentert gjennom forskjellige midler som for eksempel display, monitor og liknende overalt hvor det skal kommuniseres til publikum, kunder m.v. Videre er det stort behov for nærmere bestemmelser når det gjelder lyddemping og akustikk. I mange tilfeller vil det i tillegg til universell utforming også være behov for særskilt tilrettelegging for hørselshemmede gjennom teleslynge og/eller andre typer hørselstekniske anlegg.

HLF mener det er helt avgjørende at organisasjonene for funksjonshemmede bringes aktivt inn i prosessen med utvidelse og modernisering av teknisk forskrift. Uten vår medvirkning og brukerkunnskap vil det være vanskelig å oppnå forskrifter som er rimelig fullstendige og kan fungere som retningslinjer for planleggere og saksbehandlere.

Bygningsteknisk nemnd

HLF stiller seg positiv til forslaget om en egen bygningsteknisk nemnd. Det forutsettes da representasjon fra funksjonshemmedes organisasjoner slik at det til enhver tid finnes bred kunnskap om tilgjengelighet i nemnda. Videre er det ønskelig med utstrakt kontakt mellom nemnda og funksjonshemmedes organisasjoner både ved fastlegging av regelverk og i viktige enkeltsaker.

Med vennlig hilsen
Hørselshemmedes Landsforbund (HLF)

Geir Lippestad
Generalsekretær

Vibeke Johnsen
Fagsjef

VEDLEGG
05/2258 - 91

Vedlegg: Saksbehandlingsregler i Brønnøy kommune for saker ang. tilgjengelighet

BRØNNØY KOMMUNE – REGELVERK ANG. KOMMUNALT RÅD FOR
FUNKSJONSHEMMEDES MEDVIRKNING I ETATENES SAKSBEHANDLING

1. Kommunalt råd for funksjonshemmede (KRF) har som oppgave å representere, fremme og samordne funksjonshemmedes interesser i Brønnøy kommune.
2. For å oppnå reell medvirkning må KRF bli i stand til å medvirke i etatens saksbehandling fra et tidlig tidspunkt.
3. Følgende typer saker kan ha særskilt interesse for KRF:
  - Saker etter Plan- og bygningsloven samt andre plansaker etter særlover som angår den sosiale og fysiske utformingen av kommunen.
  - Andre saker av betydning for funksjonshemmede. Dette finnes innenfor de fleste områder.
4. Etatene skal på et tidligst mulig tidspunkt, d.v.s. senest innen en uke etter et initiativ fra etaten eller etter at et initiativ er mottatt fra andre, orientere KRF om alle saker som er av særskilt interesse for funksjonshemmede.
Etatene skal i samråd med KRF etablere tilfredsstillende rutiner for slik orientering.
5. På bakgrunn av opplysninger fra bl.a. etatene velger KRF ut de saker rådet ønsker å følge opp og evt. medvirke i.
6. KRF kan i utvalgte saker kreve kopi av samtlige relevante saksdokumenter samt kopi av alle brev og møtereferat som kommer frem under saksbehandlingen.
KRF skal på et tidlig tidspunkt ha beskjed om forventet saksbehandlingstid samt tidligst mulig melding om frister til uttalelse m.v.
7. KRF har i utvalgte saker rett til å innlede samarbeid med etatene på et tidligst mulig tidspunkt i saken for å sikre funksjonshemmedes interesser. Slikt samarbeid kan innebære innspill, drøftinger, deltagelse i møter, forhåndskonferanser m.v. Etatene skal selv ta initiativ overfor rådet om medvirkning for å sikre funksjonshemmedes interesser i aktuelle saker.
KRF har møte- og talerett i kommunens utvalg.
8. KRF har taushetsplikt om forhold og opplysninger som er unntatt offentlighet.
9. Gjennomføringen av disse reglene er etatssjefens ansvar.

10. Rådmannen anmodes å iverksette reglene.